

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Педагогічний факультет

Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи теорії і практика логопедії

Освітня програма Дошкільна освіта

Спеціальність 012 Дошкільна освіта

Галузь знань 01 Освіта/ педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 27 серпня 2020 р.

м. Івано-Франківськ - 2020

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Основи теорії і практика логопедії
Рівень вищої освіти	Магістр
Викладач	Кудярьська Тетяна Романівна, викладач кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти
Контактний телефон викладача	095 05 20 206
Е-mail викладача	tetianakudianska@ukr.net
Формат дисципліни	Лекції, практичні, самостійна робота
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://kttidip.pnu.edu.ua/навчальні-дисципліни/ . Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту щодо погодження планів та змісту індивідуальних завдань і відпрацювань
2. Анотація до курсу	
<p>Дисципліна «Основи теорії та практика логопедії» вивчається студентами спеціальності 012 «Дошкільна освіта» на першому курсі магістратури педагогічного факультету.</p> <p>Вивчення навчальної дисципліни «Теорія та практика логопедії» є формою корекційної освіти студентів педагогічного факультету. Це зумовлено рядом факторів: по-перше, необхідністю сформувати у студентів необхідні знання, які є чинниками їх професійної підготовки до практичної діяльності; по-друге, ознайомити їх із симптоматикою різних мовленнєвих порушень у мовленні дітей; по-третє, вчити своєчасно виявляти порушення мовлення, підбирати необхідні ефективні прийоми роботи.</p> <p>Предметом вивчення навчальної дисципліни є порушення усного та писемного мовлення у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.</p> <p>Основними джерелами виступають Конституція України, закон «Про освіту», Базовий ком-</p>	

понент дошкільної освіти, Декларація прав дитини, Положення про логопедичні пункти системи освіти, Порядок комплектування дошкільних навчальних закладів (груп) компенсуючого типу.

3. Мета та цілі курсу

Мета: сформувати в студентів необхідні знання, які є чинниками їх професійної підготовки до практичної діяльності; ознайомити їх із симптоматикою різних мовленнєвих порушень у мовленні дітей з метою своєчасного виявлення, подолання у роботі з дітьми в закладах дошкільної освіти.

Завдання: забезпечити високий рівень професійної підготовки вчителів-логопедів до роботи з дітьми як дошкільного, так і молодшого шкільного віку, здатних творчо вирішувати завдання навчання, виховання та корекції мовлення дітей-логопатів.

Завдання курсу:

- Методичні: сформувати у студентів понятійно-категоріальний апарат логопедії.
- Пізнавальні: познайомити з етіологією порушень мовлення; з методами та прийомами логопедичного втручання.
- Практичні: вміти класифікувати мовленнєві порушення; проводити диференціацію мовленнєвих порушень; вибрати освітній заклад відповідно до віку й діагнозу дитини.

4. Компетентності

Загальні компетентності:

- КЗ-1. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- КЗ-2. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- КЗ-4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- КЗ-5. Здатність працювати в команді.
- КЗ-7. Здатність виявляти, ставити й вирішувати проблеми.
- КЗ-8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- КС-1. Здатність організовувати освітній (корекційний) процес у закладах дошкільної освіти з використанням сучасних засобів, методів, прийомів, технологій.
- КС-3. Здатність до психолого-педагогічного керівництва особистісним розвитком дітей раннього і дошкільного віку, зокрема, дітей з особливими освітніми потребами.
- КС-5. Здатність створювати та впроваджувати в практику наукові розробки, спрямовані на підвищення якості освітньої діяльності та освітнього середовища в системі дошкільної, зокрема, інклюзивної освіти.
- КС-6. Здатність здійснювати просвітницьку діяльність з метою підвищення психолого-педагогічної компетентності вихователів, батьків, громадськості.
- КС-7. Здатність до організації співпраці закладу дошкільної освіти з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців до партнерства з батьками.
- КС-9. Здатність до самоосвіти, самовдосконалення, самореалізації в професійній діяльності та до конкурентної спроможності на ринку праці.
- КС-10. Здатність розробляти і реалізовувати дослідницькі та інноваційні проекти у сфері дошкільної освіти.

5. Результати навчання

- 5.1. Критично осмислювати концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування дошкільної освіти в Україні.
- 5.2. Впроваджувати інформаційні та комунікаційні технології і генерувати нові ідеї в організації освітнього процесу закладів дошкільної освіти різного типу.
- 5.3. Встановлювати взаємодію з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців та батьками з метою забезпечення якості дошкільної освіти, реалізації дослідницьких та інноваційних проектів.
- 5.4. Аналізувати й порівнювати результати педагогічного впливу на індивідуальний розвиток дитини дошкільного віку в різних видах діяльності.
- 5.6. Здійснювати психолого-педагогічне керівництво індивідуальним розвитком особистості дитини.

5.7. Знати і використовувати в практичній діяльності законодавчу базу дошкільної освіти (про корекційну освіту).

5.8. Виявляти та відтворювати в практичній діяльності вихователя (учителя-логопеда) закладу дошкільної освіти передовий педагогічний досвід та результати досліджень.

5.9. Застосовувати в професійній діяльності сучасні дидактичні та методичні засади викладання психолого-педагогічних дисциплін і обирати відповідні технології та методики.

5.10. Володіти вміннями й навичками аналізу, прогнозування, планування, організації освітнього (корекційного) процесу в закладі дошкільної освіти з урахуванням принципів дитиноцентризму, здоров'язбереження, інклюзії, розвивального навчання, особистісно-орієнтованого підходу, суб'єкт-суб'єктної взаємодії.

5.13. Визначати проблему та понятійний апарат дослідження в сфері дошкільної освіти, збирати та аналізувати необхідну інформацію з різних джерел.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу – 90 годин

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	18
семінарські заняття / практичні / лабораторні	26
самостійна робота	46

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1	Дошкільна освіта	1-М	нормативний

Тематика курсу

Тема	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
------	------------------	------------	---------------	----------------	---------------------

Модуль 1 Логопедія як наука

<p>Тема 1.1. Логопедія як наука 1. Логопедія як наука. Предмет, об'єкт, завдання логопедії. 2. Методи, прийоми та засоби формування правильного мовлення в дітей. 3. Принципи логопедії (загальнодидактичні, спеціальні). 4. Міжсистемний зв'язок логопедії з іншими науками. 5. Внутрісистемний зв'язок логопедії з іншими науками. 6. Комплексний характер сучасної логопедії. 7. Перспективи роз-</p>	<p>Лекція (2 год), практичне заняття (2 год)</p>	<p>1, 2, 11, 14</p>	<p>Опрацювати лекційний матеріал та підготуватися до практичного заняття, підготувати презентацію</p>	<p>5 балів</p>	<p>до пари за розкладом</p>
--	--	---------------------	---	----------------	-----------------------------

витку логопедії на сучасному етапі.					
Тема 1.2. Вимоги чинних програм виховання та навчання в закладі дошкільної освіти щодо формування правильного мовлення дітей	Самостійне опрацювання (5 год)	14, 19, 25	Опрацювати чинні програми та заповнити таблицю за заданою схемою	5 балів	до наступної пари за розкладом
Модуль 2 Мовленнєві порушення. Їх ознаки, класифікація					
Тема 2.1. Традиційна класифікація мовленнєвих порушень 1. Мова і мовлення. Функції мови. Мовленнєве спілкування. 2. Поняття «мовленнєве порушення», його ознаки. 3. Аналіз структури дефекту. 4. Клініко-педагогічна класифікація мовленнєвих порушень, її завдання. 5. Психолого-педагогічна класифікація мовленнєвих порушень, її завдання. 6. Психологічні особливості дітей із порушеннями мовлення.	Лекція (2 год), практичне заняття (4 год)	1, 2, 4, 9, 27	Опрацювати лекційний матеріал та підготуватися до практичної, скласти інтелект-карту за темою	5 балів	до наступної пари за розкладом
Тема 2.2. Корекційна робота по подоланню порушення звукопромовляння 1. Поняття дислалії. Етапи формування звуків у мовленні дошкільника. 2. Причини виникнення дислалій, їх характеристика. Класифікація дислалій (клінічна та психолінгвістична).	Лекція (6 год), практичне заняття (8 год)	1, 2, 5, 9, 11, 13, 15, 23, 27	Опрацювати лекційний матеріал та підготуватися до практичного заняття. Придумати опитувальник для батьків для збору анамнезу. Створити порівняльну таблицю діагнозів за поданими критеріями. Створити презентацію (інте-	5 балів	до наступної пари за розкладом

<ol style="list-style-type: none"> 3. Етапи корекційної роботи по подоланню дислалій. 4. Поняття ринолалії. Закрита та відкрита ринолалії, причини їх виникнення. Методи функціональної діагностики. 5. Система корекційної роботи по подоланню ринолалій. 6. Поняття дизартрії, причини її виникнення. Класифікація дизартрій. 7. Методика проведення обстеження мовлення дитини з дизартрією. 8. Система корекційної роботи по подоланню дизартрій. 			<p>лект-карту) на вибір. Законспектувати дві статті: М.Шеремет (дислалія) та П.Горолілова (ринолалія).</p>		
<p>Тема 2.3. Корекційна робота по подоланню порушення темпу й ритму</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характеристика темпу й ритму мовлення дітей в нормі. 2. Тахілалія, причини її виникнення та симптоматика. 3. Система корекційної роботи по подоланню тахілалії в дітей. 4. Браділалія, причини її виникнення та симптоматика. 5. Психолого-педагогічна характеристика дітей із порушеним темпом мовлення. 6. Система корекційної роботи по подоланню браділалії у дітей. 7. Поняття заїкання, причини його ви- 	<p>Лекція (4 год), практичне заняття (4 год)</p>	<p>1, 2, 6, 9, 21, 23, 24, 26</p>	<p>Опрацювати лекційний матеріал та підготуватися до практичного заняття. Переглянути фільм «Король говорить» для обговорення проблематики. Створити візуальний образ дитини з тахілалією (браділалією). Створити порівняльну таблицю видів заїкання за поданими критеріями.</p>	<p>5 балів</p>	<p>до наступної пари за розкладом</p>

<p>никнення у дітей.</p> <p>8. Симптоматика (мовна й немовна) заїкання.</p> <p>9. Види заїкання, їх диференціація.</p> <p>10. Обстеження дітей із заїканням.</p> <p>11. Комплексний підхід у подоланні заїкання в дітей.</p>					
<p>Тема 2.4.</p> <p>Корекційна робота по подоланню порушення голосу</p> <p>1. Голос, його властивості. Будова голосотворного апарату.</p> <p>2. Причини виникнення та симптоматика порушень голосу.</p> <p>3. Система корекційної роботи по подоланню порушень голосу у дітей.</p> <p>4. Профілактичні заходи по збереженню голосу.</p>	<p>Лекція (2 год), практичне заняття (2 год)</p>	<p>1, 2, 3, 10, 21, 24</p>	<p>Опрацювати лекційний матеріал та підготуватися до практичного заняття. Намалювати профіль відділів голосотворної системи.</p>	<p>5 балів</p>	<p>до наступної пари за розкладом</p>
<p>Тема 2.5.</p> <p>Система закладів логопедичної допомоги дітям</p> <p>1. Зміст корекційної роботи вчителя-логопеда. Комплектування груп дітей-логопатів.</p> <p>2. Специфіка роботи логопеда в освітніх закладах.</p> <p>3. Специфіка роботи логопеда в сучасних медичних установах.</p> <p>4. Система закладів освіти для дітей з порушеннями мовлення в Україні.</p> <p>5. Система закладів охорони здоров'я для людей з порушеннями мовлення в Україні.</p>	<p>Лекція (2 год), практичне заняття (2 год)</p>	<p>1, 2, 9, 12, 14, 18</p>	<p>Опрацювати лекційний матеріал та підготуватися до практичного заняття. Підготувати реферати по питаннях теми.</p>	<p>5 балів</p>	<p>до наступної пари за розкладом</p>
<p>Тема 2.6.</p>					

<p>Структурно-семантичні порушення мовлення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміст поняття «загальний недорозвиток мовлення», «алалія». Патогенез алалії. 2. Характеристика немовленнєвої симптоматики при алалії у дітей. 3. Характеристика мовленнєвої симптоматики при алалії у дітей. 4. Види порушень при алаліях (моторні, сенсорні), їх характеристика. 5. Комплексний підхід у корекційній роботі при подоланнях алалій. 6. Поняття «Афазія». Патогенез афазій. 7. Класифікація афазій, їх характеристика. 8. Зміст відновного навчання при афазіях. 	<p>Самостійне опрацювання теми (10 год)</p> <p>Практичне заняття (4 год)</p>	<p>1, 2, 4, 9, 11, 16, 17, 22, 24, 25, 30, 32</p>	<p>Опрацювати матеріал та заповнити таблицю за заданою схемою.</p> <p>Створити інтелект-карту</p>	<p>5 балів</p>	<p>до наступної пари за розкладом</p>
--	--	---	---	----------------	---------------------------------------

7. Система оцінювання курсу

<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>Вид контролю – екзамен.</p> <p>Максимальна оцінка – 100 балів (оцінка за екзамен – 50 балів; практичні заняття – 35 балів; за самостійну роботу – 15 балів).</p> <p>Враховуються результати неформальної освіти – сертифіковані онлайн-курси на освітніх платформах Coursera, Prometheus, EdEra та інших (положення ун-ту про неформальну освіту).</p>
<p>Вимоги до письмових робіт</p>	<p>Відповідно до навчального плану, студент виконує одну контрольну роботу, яка є допуском до складання іспиту. Головна мета її – перевірка самостійної роботи студентів в процесі навчання, виявлення ступеня засвоєння ними теоретичних положень курсу. При виконанні завдань студент має детально вказувати, яким саме був хід його роздумів (самостійне виконання, власний аналіз та міркування).</p>
<p>Семінарські заняття</p>	<p>Максимальна оцінка – 50 балів</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Виконання 50% завдань</p>

8. Політика курсу

Політика курсу «Основи теорії та практика логопедії» для магістрів за напрямом підготовки 012 «Дошкільна освіта» за спеціальністю «дошкільна освіта. Логопедія» передбачає неприпустимість плагіату та списування, обов'язкове виконання всіх поставлених завдань.

Пропущені лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу є обов'язковим.

Студенти, які не мають виконаних поставлених завдань у повному обсязі, зобов'язані відпрацювати даний матеріал у вигляді написання рефератів, розроблення тестових завдань, написання словника професійних термінів.

Якщо студент не ліквідував заборгованість та не набрав мінімальну кількість балів (25 балів), він може бути включеним на повторне вивчення даної дисципліни. Обов'язковим є для отримання допуску до іспиту відвідування 50% занять та виконання самостійної роботи.

Викладання курсу базується на активній взаємодії зі студентом, а також на політиці академічної доброчесності.

9. Рекомендована література

1. Логопедія. Підручник, друге видання, перероблене та доповнене // за ред. М.К. Шеремет. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. – 672с.
2. Логопедія: підручник / за ред. М.К. Шеремет. – Вид. 4-те, перер. та доповн. – Київ: Видавничий Дім «Слово», 2017. 856с.
3. Абизов Р.А. Онкоотоларингологія: лекції: навч. посіб. для лікарів-інтернів і курсантів вищ. мед. закл. освіти III-IV рівнів акредитації / Р.А. Абизов. – К.: Книга плюс, 2001. – 267с.
4. Богуш Алла. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років. Монографія. – К.: Видавничий дім «Слово», 2004. – 376с.
5. Гаврилова Н.С. Порушення фонетичного боку мовлення у дітей: Монографія. – Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друк-Сервіс», 2011. – 200с.
6. Гайван Т.Я., Макарова С.М.. Логопедична робота з дітьми. / Т.Я.Гайван. - Веста, 2008. – 183С.
7. Довідник учителя-логопеда / Авт.-упор. Лупінович С.М. – Тернопіль: Мандрівець, 2008. – 112с.
8. Дубиніна Є.А. Методики до- та післяопераційного логопедичного навчання дітей із вродженими незрощеннями піднебіння // Дефектологія. – 1999. № 2.
9. Лопатинська Н.А. Неврологічні основи логопедії. Курс лекцій: навчальний посібник для студентів спеціальності 016 «Спеціальна освіта» / Н.А.Лопатинська. – Київ: Видавничий Дім «Слово», 2017. – 152с.
10. Марченко І.С. Педагогічні заходи з формування комунікативної поведінки дітей із дизартрією при ДЦП: Навч.-метод. посібник / Інна Сергіївна Марченко. – 2-е вид. – К.: Слово, 2015. – 96с.
11. Марченко І.С. Спеціальна методика розвитку мовлення (логопедична робота з корекції порушень мовлення у дошкільників): Навчальний посібник для студентів ВЗО. Спеціальність: Корекційна освіта (логопедія). – Вид. 3-є, перер. та доп. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. – 312с.
12. Обухівська А.Г. Соціальна роль логопеда в системі надання допомоги населенню // Педагогіка та методика спеціальні: Зб. наук. ст. НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2001. – Вип. 1. – С.56-59.
13. Пінчук Ю.В. Основи методики виховання правильної вимови звука при дислалії // Педагогіка та методика спеціальні: Зб. наук. праць. – К., 2000. – С. 43-49.
14. Рібцун Ю.В. Професійний довідник учителя-логопеда дошкільного навчального закладу. / Ю.В.Рібцун. – Х.: Вид. група «Основа», 2012. – 239с.
15. Рібцун Ю.В. Характеристика фонетико-фонематичної сторони мовлення дітей 5р.ж. із ФФНМ. / Ю.В.Рібцун. – К.: Актуальна освіта. – 2011. – С.36-53.
16. Рібцун Ю.В. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей молодшого дошкільного віку із ЗНМ: програмно- методичний комплекс / Ю.В. Рібцун. – К.: Освіта України, 2011. – 292с.
17. Савицький А.М. Корекцій мовленнєво-рухової діяльності у дошкільників з дитячою афазією: Дис...канд. наук: 13.00.03 – Корекційна педагогіка, 2009.
18. Сергєєва І.В. Логопедична допомога в системі освіти України // Педагогіка та методика спеціальності: Зб. наук. ст. НПУ ім. М.П. Драгоманова. – К., 2001. – Вип. 2. – С. 81-83.

19. Тарасун В.В. Концепція державного стандарту освіти учнів з порушеннями мовленнєвого розвитку // Дефектологія. – 2000. - № 2. – С. 2-10.
20. Тарасун В.В. Стерта форма дизартрії: Діагностика та особливості логопедичної роботи // Дефектологія. – 1997. - № 4.
21. Томіч Л.М. Невропатологія та неврологічні основи логопедії. Курс лекцій / Л.М.Томіч. – Бердянськ: Вид. Ткачук О.В., 2010. – С.26-39.
22. Трохименко Л.І. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей із ЗНМ. / Л.І.Трохименко.– К., 2007. – 119С.
23. Федорович Л. Формування правильної вимови у дітей дошкільного віку. / Л.Федорович.– Кременчук, 2007. – 345С.
24. Хрестоматія з логопедії (навчальний посібник). / упорядники Шеремет М.К., Мартиненко І.В. – Київ: КНТ, 2006. – 360с.
25. Чередніченко Н.В. Початковий курс навчання української мови молодших школярів із ТПМ. Навчально-методичний посібник (курс лекцій). – К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. – 208с..
26. Чернетка логопеда: матеріали для корекційної роботи з виправлення мовленнєвих порушень у дітей. / авт.-упоряд. В.М.Болба. – Тернопіль: Мандрівець, 2019. – 112с.
27. Шеремет М.К. Сучасні підходи до подолання порушення звуковимови // Педагогіка та методика спеціальні: Зб. наук. ст. НПУ ім. М.П. Драгоманова. – К., 2001. – Вип.1.
28. Шеремет М.К. Кондратенко В.О. Прогнатія, її причини та вплив на вимову // Педагогіка та методика спеціальні: Зб. наук. ст. НПУ ім. М.П. Драгоманова. – К., 2001. – Вип.2. – С.87-93.
29. *Шайкина Г.Р., Зернова Л.П., Зимина И.А. Логопедическая работа с дошкольниками. – М., 2003.*
30. *Шохор-Троцкая (Бурлакова) М.К. Коррекция сложных речевых расстройств (практическая логопедия). – М.: ЭКСМО-Пресс, 2000.*
31. *Жукова Н.С., Мастюкова Е.М., Филочева Т.Б. Логопедия. – Екатеринбург, 2003.*
Жукова Н.С., Мастюкльва Е.М., Филочева Т.Б. Преодоление задержки речевого развития у дошкольников. – М., 1973.

Викладач _____ Кудярьська Т.Р.